

Kennisplatform Elektromagnetische Velden en Gezondheid

Jaarplan 2010

Een beschrijving van
de maatschappelijke
rol, de belangrijkste
activiteiten en de
begroting

---

1 Het Kennisplatform EMV in 2010

Ook de komende jaren verwachten wij, dat burgers en professionals behoefte blijven hebben aan onafhankelijke, deskundige en heldere berichtgeving over gezondheidseffecten van Elektromagnetische velden (EMV). EMV is niet meer weg te denken uit onze maatschappij. Deze zijn gekoppeld aan toepassingen die de ruggengraat vormen van onze economie: elektriciteitsvoorziening en draadloze communicatie. Informatie verzenden door de lucht is alleen mogelijk door gebruik te maken van elektromagnetische velden, of het nu gaat om mobiele telefoons, radio of televisie. Daarnaast ontstaan EMV ook bij onze energievoorziening (bijvoorbeeld hoogspanningslijnen).

Elektromagnetische velden worden ook wel straling genoemd. Regelmatig leidt dit onderwerp tot discussie in de maatschappij. De vraag die daarbij centraal staat is: zijn EMV schadelijk voor onze gezondheid?

Al sinds ongeveer 1950 proberen wetenschappers een antwoord te vinden op deze vraag. Zijn er gezondheidseffecten en zo ja, wanneer treden die dan op? Hoewel er in de loop der jaren al veel kennis beschikbaar is gekomen, wordt er nog wekelijks gepubliceerd over nieuwe onderzoeken. De techniek ontwikkelt zich voortdurend en in snel tempo.

Echter, meer wetenschappelijke onderzoeken brengen helaas niet altijd meer duidelijkheid voor de maatschappij. Sommige resultaten spreken elkaar tegen. Andere publicaties zijn zo moeilijk geschreven dat ze niet te begrijpen zijn. En soms wordt getwijfeld aan de kwaliteit van een onderzoek. Een probleem daarbij is dat de achtergronden van elektromagnetische velden en de interpretatie van de resultaten van wetenschappelijk onderzoek complex zijn.

Het Kennisplatform EMV probeert eraan bij te dragen dat er meer helderheid komt in de stand van de wetenschap en de betekenis van verschillende onderzoeken. Daarnaast organiseert het Kennisplatform EMV bijeenkomsten van een speciaal ingestelde Klankbordgroep. Hier wordt met maatschappelijke organisaties besproken welke onderwerpen hen bezighouden en welke onderwerpen specifiek aandacht behoeven van het Kennisplatform.

Speerpunten 2010

De Klankbordgroep heeft twee nieuwe onderwerpen aangedragen: "kinderen en EMV" en "werknemers en EMV". Ook zal er aandacht gegeven worden aan enkele maatschappelijke ontwikkelingen die tot discussies over EMV en gezondheid kunnen leiden. Daarnaast zal de komende periode worden doorgegaan met het geven van aandacht aan de onderwerpen "UMTS, GSM en Gezondheid", "Hoogspanning en acute leukemie bij kinderen" en "Elektro-overgevoeligheid".

Kinderen en EMV

Meer dan vroeger komen kinderen op jonge leeftijd in aanraking met allerlei EMV toepassingen. Gedacht wordt bijvoorbeeld aan de DECT babyfoon en de mobiele telefoon. Ouders willen weten wat en of het iets met het kind doet. Maatschappelijke vragen die worden gesteld zijn: worden kinderen meer blootgesteld dan ouderen, zijn kinderen gevoeliger omdat zij in ontwikkeling zijn, willen we kinderen extra beschermen en wordt daarmee rekening gehouden?

Het Kennisplatform EMV zal in 2010 een bericht uitbrengen over de stand van de wetenschap op dit gebied. Wat is daarover al onderzocht? Wat is er bekend? Door zoveel mogelijk helderheid te geven, kunnen ouders zelf beoordelen of zij het gebruik van elektrische apparaten verantwoord vinden.

Werknemers en EMV

Een bijzondere groep vormen de mensen die tijdens hun werk worden blootgesteld aan sterke elektromagnetische velden. Denk aan medisch personeel dat een MRI-scanner bedient, mensen in elektrolysefabrieken, lassers of monteurs van zendinstallaties. Een belangrijke rol daarbij is weggelegd voor de werkgevers. De toenemende aandacht hiervoor blijkt ook uit de richtlijn die de Europese Unie (EU) heeft opgesteld om werknemers te beschermen. Het Kennisplatform verwacht

toenemende maatschappelijke discussies op dit punt, die tot meer vragen van werknemers en werkgevers zullen leiden. Een voorbeeld daarvan is: wat te doen als een werknemer teveel is blootgesteld? Organisaties waar werkgevers en werknemers met vragen over dit onderwerp aankloppen, kunnen bij het Kennisplatform terecht voor pasklare informatie die hen kan helpen op deze vragen te antwoorden. Het Kennisplatform kan daarbij helpen bewuster om te gaan met de blootstelling aan EMV in arbeidssituaties.

Mobiele communicatie en gezondheid

In de eerste helft van 2010 wordt een kennisbericht over mobiele communicatie uitgebracht waarin ondermeer wordt ingegaan op GSM, UMTS en Gezondheid.

In het bijzonder is er maatschappelijk regelmatig aandacht voor de vraag of het gebruik van mobiele telefoons kan leiden tot het optreden van hersentumoren. Het komende jaar wordt het resultaat verwacht van een internationale studie naar het gebruik van mobiele telefoons en het voorkomen van hersentumoren ("Interphone"). Het Kennisplatform zal de wetenschappelijke ontwikkelingen op dit gebied in 2010 op de voet blijven volgen en over de ontwikkelingen berichten.

Ontwikkelingen in de maatschappij

Voor 2010 worden een aantal maatschappelijke ontwikkelingen verwacht die mogelijk leiden tot vragen over elektromagnetische velden en gezondheid. Ontwikkelingen die worden verwacht zijn: het veilen van nieuwe frequenties voor de telecommunicatie, de introductie van elektrische auto's en de bouw van nieuwe hoogspanningslijnen. Het kennisplatform bereidt op deze onderwerpen inhoudelijke activiteiten en communicatieactiviteiten voor ter ondersteuning van de professionals die met deze onderwerpen te maken krijgen.

Het kennisplatform na 2010

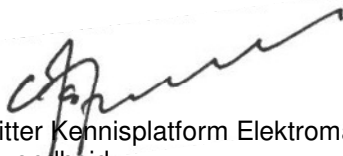
In 2010 zullen de ministeries die het Kennisplatform hebben ingesteld beslissen over het eventueel continueren van het platform na 2010. Het bestuur zal daarover aan het ministerie een advies uitbrengen. De realisatie van doelstellingen en de bijdragen van de deelnemers worden daartoe geëvalueerd.

Samenwerking

Heldere informatie, gebaseerd op beschikbare wetenschappelijk kennis, kan mensen helpen zelf conclusies te trekken. Om dat tot stand te brengen gebruikt het Kennisplatform, in nauwe samenwerking met de experts van de Gezondheidsraad, de kennis en vaardigheden van de deelnemende organisaties: RIVM, KEMA, TNO, GGD'en, Agentschap Telecom, ZonMw. In 2010 zal de elektronische werkomgeving ingezet worden om de contacten tussen de deelnemende organisaties te versterken.

Als Kennisplatform zullen wij ook het komende jaar wederom graag werken aan het snel en helder beantwoorden van de vragen van burgers, artsen, werknemers, werkgevers en bestuurders.

mr. dr. A.G.J.M. Rombouts

Voorzitter Kennisplatform Elektromagnetische Velden
en Gezondheid

2 Activiteiten Kennisplatform

In het Kennisplatform werken experts en bestuurders van de volgende instellingen op verzoek van de minister van VROM samen: RIVM, KEMA, TNO, Agentschap Telecom, de GGD'en en ZonMw. Mensen kunnen met hun vragen over EMV terecht bij het Kennisplatform. Het Kennisplatform werkt daarvoor aan een brede basis van kennisberichten en andere informatiebronnen waar in duidelijke bewoordingen wordt aangegeven wat er bekend is over de verschillende EMV onderwerpen. De berichten geven antwoorden op maatschappelijke vragen rond EMV en gezondheid. Die basis geeft professionals die bevroegd worden, door bijvoorbeeld burgers, bestuurders of werknemers, pasklare, gedegen antwoorden die zij direct in de praktijk kunnen gebruiken.

Het Kennisplatform EMV wil voor mensen met vragen over EMV en gezondheid de schakel zijn tussen Maatschappij en Wetenschap. De maatschappij in brede zin, maar ook professionals van (semi-) overheden en bedrijfsleven worden daarmee in staat gesteld om op basis van betrouwbare, feitelijke informatie te werken, te adviseren en te beoordelen dan wel te beslissen.

De inleiding 'Het Kennisplatform EMV in 2010' (onderdeel 1) beschrijft welke speerpunten in 2010 nadrukkelijk aandacht krijgen: de prioriteiten 2010. De prioriteiten zullen regelmatig worden geëvalueerd in het licht van de maatschappelijke signalen. De prioriteitstelling zal daartoe jaarlijks tenminste tweemaal door het bestuur worden besproken. De EMV onderwerpen worden daartoe verdeeld in drie categorieën:

- a. Prioriteiten;
- b. Overige onderwerpen;
- c. Belangwekkende onderzoeken.

De vaststelling van de prioriteiten is gebaseerd op enerzijds de vragen en signalen die de maatschappelijke organisaties tijdens de Klankbordgroep EMV hebben ingebracht en anderzijds de praktijkervaringen van de deelnemers aan het Kennisplatform. De vastgestelde prioriteiten worden gemeld aan het Ministerie VROM.

2.1 Prioriteiten Kennisplatform EMV 2010

Het Kennisplatform heeft in 2009 in reactie op maatschappelijke signalen gewerkt aan een kennisbasis voor de volgende EMV onderwerpen:

- Hoogspanningsnetwerken en acute leukemie bij kinderen;
- Mobiele communicatie en gezondheid;
- Elektrogevoeligheid.

In de Klankbordgroep is bevestigd dat deze onderwerpen inderdaad prioriteit verdienen. Het is de verwachting dat de kennisberichten over deze onderwerpen eind 2009 worden afgerond.

De betreffende onderwerpen zullen in 2010 prioriteit behouden. Het Kennisplatform zal nieuwe publicaties, die aanleiding zouden kunnen vormen tot het wijzigen van de conclusies van de bestaande kennisberichten, met voorrang behandelen.

Daarbij zal het onderwerp hoogspanningsnetwerken worden uitgebreid naar andere 50 Hz bronnen, waaronder transformatorhuisjes en onderstations.

Doordat in 2009 de eerste Kennisberichten rond bovenstaande onderwerpen beschikbaar zijn gekomen, ontstaat er ruimte om nieuwe onderwerpen op te pakken.

Vanuit de Klankbordgroep EMV is verder aandacht gevraagd voor de volgende onderwerpen:

1. Kinderen en EMV

De vraag daarbij is of kinderen gevoeliger dan volwassenen zijn of zouden kunnen zijn voor elektromagnetische velden. De vraag is daarbij óók of kinderen ziek worden van elektromagnetische velden zelfs als de veldsterkte onder de geldende normen blijft. Voor een heldere maatschappelijke discussie en afweging moet duidelijk zijn of deze roep om extra bescherming van kinderen voortvloeit uit een extra gevoeligheid van kinderen, een hogere blootstelling of uit de wens om kinderen meer te beschermen dan volwassenen. Tijdens de Klankbordgroep bijeenkomst werd specifiek gevraagd naar de relatie tussen kinderen en mobiele telefoons. Tijdens de bespreking van het aandachtspunt binnen het Kennisplatform is geoordeeld

dat de vraag naar mogelijke hogere gevoeligheid van kinderen ook bij andere EMV toepassingen aan de orde is.

2. *Werknemers en EMV*

In 2009 heeft de klankbordgroep gesproken over EMV in arbeidssituaties. Naast vragen rond arbeidssituaties van werknemers die werken nabij bijvoorbeeld MRI antennes voor telecommunicatie, is er ook aandacht gevraagd voor een verdere bewustwording. Het gaat dan vooral om de mensen die tijdens hun werk worden blootgesteld aan sterke elektromagnetische velden. In arbeidssituaties komen verschillende situaties voor waarbij werknemers worden blootgesteld aan elektromagnetische velden. Denk aan medisch personeel dat een MRI-scanner bedient, lassers of monteurs van zendinstallaties. Verschillende facetten zijn daarbij te onderscheiden, waaronder: wat is er bekend van gezondheidseffecten in arbeidssituaties en wat te doen indien een werknemer door een uitzonderlijke situatie blootgesteld is aan een gezondheidsschadelijke dosis elektromagnetische velden.

De toenemende aandacht hiervoor blijkt ook uit de richtlijn die de Europese Unie (EU) heeft opgesteld om werknemers te beschermen. Het Kennisplatform verwacht toenemende maatschappelijke discussies op dit punt, die tot meer vragen van werknemers en werkgevers zullen leiden. Organisaties waar werkgevers en werknemers met vragen over dit onderwerp aankloppen, kunnen bij het Kennisplatform terecht voor pasklare informatie die hen kan helpen op deze vragen te antwoorden.

Het is de bedoeling dat het Kennisplatform ook ten aanzien van de bovenstaande onderwerpen kennisberichten gaat opstellen, waarin zij uiteenzet welke wetenschappelijke kennis beschikbaar is.

Daarnaast zal het Kennisplatform kennisberichten opstellen bij de EMV adviezen die door de Gezondheidsraad worden uitgebracht.

2.2 **Belangwekkende onderzoeken EMV 2010**

Publicaties van belangwekkende onderzoeken worden deskundig samengevat en toegelicht. Professionals van de deelnemende organisaties worden zo snel mogelijk op de hoogte gebracht van nieuwe belangwekkende onderzoeksresultaten, zodat zij de vragen die aan hen worden gesteld zorgvuldig kunnen beantwoorden. De interpretatie van complexe onderzoeken vergt soms meer tijd. Die tijd zal het platform dan ook nemen. De wetenschappelijke kwaliteit van de beoordelingen wordt daarbij geborgd door het Wetenschapsforum terwijl het Communicatieforum zorg draagt voor een begrijpelijke formulering.

Het Kennisplatform verwacht in 2010 aandacht te besteden aan publicaties over het gebruik van mobiele telefoons en de vraag of dat zou kunnen leiden tot het optreden van hersentumoren. In 2008 en 2009 heeft het Kennisplatform hier al aandacht aan besteed, maar we verwachten het komende jaar de resultaten van een internationale studie naar het gebruik van mobiele telefoons en het voorkomen van hersentumoren ("Interphone"). Het Kennisplatform zal de wetenschappelijke ontwikkelingen op dit gebied in 2010 op de voet blijven volgen en over de ontwikkelingen berichten.

Het Kennisplatform zal via berichten expliciet aandacht besteden aan die publicaties die tot nieuwe inzichten leiden met betrekking tot de relatie EMV en gezondheid. Met behulp van Kennisberichten naar aanleiding van publicaties worden de onder 2.1 beschreven kennisberichten over onderwerpen actueel gehouden.

De deelnemers kunnen publicaties aan de Algemeen Secretaris voordragen waarvan zij op basis van de maatschappelijke signalen oordelen dat die belangwekkend zijn. Niet-deelnemers kunnen publicaties waarvan zij menen dat deze expliciet aandacht verdienen onder de aandacht brengen van de deelnemers.

Nadrukkelijker dan in 2008-2009 zal het Kennisplatform in 2010 werken aan korte platformberichten. Beoogd wordt daarmee sneller na het beschikbaar komen van een nieuwe publicatie via een kennisbericht de wetenschappelijke betekenis op begrijpelijke wijze te duiden.

2.3 Ontwikkelingen in de maatschappij

Voor 2010 worden een aantal maatschappelijke ontwikkelingen verwacht die mogelijk leiden tot vragen over elektromagnetische velden en gezondheid.

Ontwikkelingen die worden verwacht zijn: het veilen van nieuwe frequenties voor de telecommunicatie, de introductie van elektrische auto's en de bouw van nieuwe hoogspanningslijnen. Het Kennisplatform bereidt op deze onderwerpen inhoudelijke en communicatieactiviteiten voor ter ondersteuning van de professionals die met deze onderwerpen te maken krijgen. Gedacht wordt aan zowel technische informatie als communicatiemiddelen die professionals helpen om zich voor te bereiden op eventuele vragen.

Ook zal het platform in 2010 communiceren over het kennisbericht Elektrogevoeligheid dat eind 2009 wordt uitgebracht. Een belangrijke doelgroep voor dat bericht zijn artsen en andere hulpverleners. De communicatie zal worden ingevuld in overleg met de beroepsgroepvertegenwoordigers.

2.4 De Klankbordgroep EMV

Het Kennisplatform EMV probeert er aan bij te dragen dat er meer helderheid komt over de stand van de wetenschap en de betekenis van verschillende onderzoeken. Het Kennisplatform zal zich daarbij in het bijzonder richten op die vragen die de maatschappij bezig houden.

Het Kennisplatform EMV gaat daarvoor in gesprek met de speciaal daartoe ingestelde Klankbordgroep. Hier wordt met maatschappelijke organisaties besproken welke onderwerpen hen bezighouden en welke onderwerpen specifiek aandacht behoeven. De Klankbordgroep heeft bijvoorbeeld aangegeven dat er aandacht zou moeten zijn voor de onderwerpen "UMTS, GSM en Gezondheid", "Hoogspanning en acute leukemie bij kinderen", "Elektro-overgevoeligheid", "Kinderen en EMV" en "Arbeidsomstandigheden".

Ook in 2010 zal het Kennisplatform met de Klankbordgroep in gesprek gaan. Op 20 januari staan twee onderwerpen centraal; elektrogevoeligheid en het omgaan met onzekerheden. Rond het onderwerp elektrogevoeligheid wordt besproken wat de achtergrond van de klachten is, op welke wijze de klachten het dagelijkse leven beïnvloeden en wat de mogelijkheden zijn om de klachten te voorkomen of te beperken.

Het verslag van de bijeenkomst van de Klankbordgroep EMV wordt door het Kennisplatform EMV betrokken bij de vaststelling van de EMV aspecten en activiteiten die prioriteit krijgen. ZonMw zal het verslag waar mogelijk gebruiken als context voor de beslissingen ten aanzien van de onderzoeksvoorstellen. Verder wordt het verslag aan het Ministerie van VROM en de Gezondheidsraad toegezonden die elk de bevindingen kunnen gebruiken bij het agenderen van de eigen activiteiten.

3 Samenvatten, interpretatie, verwoorden: Het Kennisplatform de organisatie en het werk

---

3.1 Het Wetenschapsforum

Kernactiviteit:

Binnen het Kennisplatform zorgt het Wetenschapsforum voor de correcte samenvatting en interpretatie van de wetenschappelijke informatie. Zij borgt daarmee de inhoudelijke kwaliteit van de Kennisplatformberichten.

Tevens draagt het forum zorg voor het tijdig signaleren van wetenschappelijke ontwikkelingen via persoonlijke contacten en het nauwlettend volgen van media en congressen.

Bovendien zal het Wetenschapsforum expliciet signaleren indien zij van mening is dat er lacunes zijn in de kennis die nodig is om vragen vanuit de maatschappij of vanuit de deelnemers te beantwoorden.

De producten van het Wetenschapsforum zijn grofweg in drie clusters te verdelen:

1. Beantwoording van specifieke vragen binnengekomen via één of meerdere deelnemende organisaties;
2. (Kennis)berichten over specifiek onderzoek dat recent is verschenen;
3. Kennisberichten ten aanzien van gesignaleerde onderwerpen die maatschappelijk in de belangstelling staan. Een voorbeeld hiervan is: "Elektrogevoeligheid". Andere voorbeelden worden elders in dit jaarplan genoemd.

De leden en de voorzitter, prof. dr ir E. Lebet, van het Wetenschapsforum zijn door het Bestuur van het Kennisplatform benoemd voor de periode tot 31 december 2010. De leden komen uit de kring van de deelnemende organisaties en worden indien nodig aangevuld met andere onafhankelijke deskundigen van buiten. Het lidmaatschap van het forum en de werkwijze van het forum zijn in het procedureboek van het Kennisplatform EMV vastgelegd.

De verwachting is dat het forum in 2010 circa 6 maal vergadert. Verder zal vanuit de deelnemers ook capaciteit beschikbaar worden gesteld om de activiteiten van het platform te kunnen realiseren.

3.2 Het Communicatieforum

Kernactiviteit:

Binnen het Kennisplatform draagt het Communicatieforum zorg voor het begrijpelijk formuleren van de samenvattingen en standpunten in de kennisberichten. Het zorgt ervoor dat de samenvattingen en kennisberichten zo worden verwoord dat zij voor burgers begrijpelijk zijn.

Tevens zorgt het ervoor dat de verwoording dusdanig is dat deelnemers of andere organisaties ze gemakkelijk en eenduidig in hun eigen communicatie richting hun doelgroepen kunnen gebruiken.

Het forum zal in voorkomende gevallen geschikte communicatiemiddelen selecteren en ontwikkelen om bepaalde informatie of standpunten onder de aandacht te brengen.

Verder heeft het Communicatieforum de taak om er voor te zorgen dat het Kennisplatform zicht- en vindbaar is voor haar doelgroepen.

De leden en de voorzitter van het Communicatieforum zijn door het Bestuur van het Kennisplatform benoemd voor de periode tot 31 december 2010. De leden komen uit de kring van de deelnemende organisaties en worden indien nodig aangevuld met andere onafhankelijke deskundigen van buiten. De voorzitter van het Communicatieforum is dr. F. Woudenberg.

Afstemming kan ook regelmatig via e-mail of via de elektronische werkomgeving (*virtual office*) plaatsvinden en samenwerking zal daarmee intensiever zijn dan alleen gedurende de momenten van samenkomst.

Verder zal vanuit de deelnemers ook capaciteit beschikbaar worden gesteld om de activiteiten van het platform te kunnen realiseren. Het lidmaatschap van het forum en de werkwijze van het forum zijn in het procedureboek van het Kennisplatform EMV vastgelegd.

De verwachting is dat het forum in 2010 circa 8 maal per jaar vergadert.

3.3 Bestuursactiviteiten

Alle aan het platform deelnemende instellingen nemen ook deel aan het bestuur. Het bestuur wordt voorgezeten door de door de minister van VROM benoemde onafhankelijke voorzitter: mr. dr. A.G.J. M. Rombouts, burgemeester van 's-Hertogenbosch. De leden van het bestuur zijn door de Minister van VROM benoemd voor de periode tot 31 december 2010.

In 2010 zal het bestuur een advies uitbrengen over het al dan niet wijzigen en/of continueren van de activiteiten van het Kennisplatform. Het advies gaat vergezeld van een rapport waarin realisatie van de doelstellingen en de bijdragen van de deelnemers van het Kennisplatform zijn geëvalueerd. Het rapport beslaat de gehele periode sinds de oprichting van het Kennisplatform. Op grond van het advies kan de Minister, in overeenstemming met de overige betrokken bewindspersonen, besluiten om de instelling van het Kennisplatform te continueren, in opzet te wijzigen of te beëindigen.

Verwacht wordt dat het bestuur 6 maal zal vergaderen in 2010.

Het bestuur zal nadrukkelijk aanwezig zijn bij de Klankbordgroepbijeenkomsten, die worden voorgezeten door de voorzitter van het Kennisplatform.

De voorzitter zal in 2010 nadrukkelijk aanwezig zijn bij de Klankbordgroepbijeenkomsten, belangrijke bijeenkomsten van de fora en in voorkomende gevallen van media aandacht rond belangwekkende informatiemomenten.

3.4 Het platformbureau

Het platformbureau ondersteunt het bestuur, het Wetenschapsforum, het Communicatieforum en de Klankbordgroep. De leiding van het platformbureau berust bij de Algemeen Secretaris, ir. R.M. van der Graaf, die verantwoording aflegt aan het bestuur. De taken, verantwoordelijkheden en bevoegdheden van de Algemeen Secretaris zijn in een instructie vastgelegd.

De formatie van het platformbureau bestaat uit een Algemeen Secretaris, een secretaris van het Communicatieforum, een secretaris van het Wetenschapsforum en een ondersteunend secretariael medewerker.

Het bureau wordt in de inhoudelijke en voorbereidende activiteiten ondersteund door medewerkers van de deelnemende organisaties die worden toegevoegd aan het bureau. Daarbij wordt gebruik gemaakt van het doorschuifstelsel, waarbij vanuit de deelnemende organisaties een meer ervaren kracht beschikbaar wordt gesteld/gedetacheerd en zij zelf (tijdelijk) uitbreiding verzorgen. Dit is tevens in lijn met de Kennisplatformgedachte, waarbij kennis blijft bij de deelnemers en niet wordt gecentraliseerd bij het bureau.

Voor *ad hoc* vragen en de voorbereiding van berichten over onderwerpen kan de algemeen secretaris ook een beroep doen op de overige kennis en capaciteit van de deelnemende organisaties.

Het bureau zorgt ervoor dat foraleden snel worden geïnformeerd over publicaties waarvan de eerste indruk is dat deze een nieuw beeld van de relatie EMV en gezondheid geven. Ook zal het bureau de deelnemende organisaties informeren over berichten in de landelijke media waarbij ingegaan wordt op de wetenschappelijke achtergronden van het bericht.

Het bureau zal 15 à 20 'eerste indrukken' beschrijven van gepubliceerde onderzoeken. Deze eerste indrukken worden binnen 24 uur onder de aandacht gebracht van de deelnemende organisaties.

3.5 Werkzaamheden

In de onderstaande tabellen zijn de belangrijkste voorgenomen werkzaamheden opgesomd die in het kader van het Wetenschapsforum en het Communicatieforum worden uitgevoerd in 2010. Een gedeelte van deze activiteiten zullen worden uitgevoerd door de ondersteunende secretarissen van de fora.

Het Wetenschapsforum	
A	Het opstellen van zoekprofielen, criteria en technische instrumenten voor het actief zoeken, verzamelen, registreren en ontsluiten van nieuwe informatie.
B	Maken van 6 berichten naar aanleiding van publicaties
C	Schrijven van 2 kennisberichten over bredere EMV onderwerpen van het Wetenschapsforum
D	Bijdragen aan 1 à 2 inhoudelijke bijeenkomsten rond onderwerpen i.s.m. de Gezondheidsraad
E	Schrijven van inhoudelijke bijdragen voor de website van het Kennisplatform
F	Wetenschappelijke bijdrage aan Kennisplatform aan persberichten van het Kennisplatform
G	Wetenschappelijke bijdrage leveren aan de klankbordgroepactiviteiten

Het Communicatieforum	
A	Communicatief schrijven/redigeren van 6 berichten naar aanleiding van publicaties
B	Communicatief schrijven/redigeren van 2 kennisberichten over bredere EMV onderwerpen van het Wetenschapsforum
C	Opstellen van een plan van aanpak met betrekking tot benadering van pers en media bij een (nieuw) kennisbericht
D	Schrijven/redigeren van teksten voor de website van het Kennisplatform
E	Ondersteuning schrijven/redigeren van de persberichten
F	Bijdrage leveren aan de klankbordgroepactiviteiten
G	(ondersteunen) Vertaling van de brede kennisberichten naar de specifieke doelgroepen. Vanuit KP aandacht voor de vorm van de kennisoverdracht. In kaart brengen diverse specifieke doelgroepen (huisartsen, beleidsmedewerkers lokale overheden, r.o. ambtenaren...)
H	(ondersteunen) Organiseren bijeenkomsten voor GGD medewerkers op lokaal niveau (evt. open stellen voor anderen, bijv. gemeenteambtenaren)
I	Het ontwikkelen van presentatie onderdelen waarin informatie uit de kennisberichten wordt vertaald naar dia's voor algemeen gebruik.
J	Het ondersteunen van het actief uitdragen van de kennis uit het Kennisplatform. Vanuit medisch perspectief is er behoefte aan andersoortige informatie dan bijvoorbeeld de kennisberichten. Gedacht wordt aan artikelen in Medisch Contact, informatie voor huisartsen, informatie voor bijvoorbeeld schoolbesturen. In het werkprogramma van 2010 zal er aandacht gegeven worden aan doelgroepspecifieke boodschappen.
K	Ondersteunen van voorlichtingen die door een van de deelnemende partijen worden georganiseerd

4 Activiteitenkalender 2010

2010	Activiteit	Datum
Januari	Communicatieforum Klankbordgroep EMV Wetenschapsforum Bestuursvergadering	12 januari 20 januari 21 januari 28 januari
Februari	Communicatieforum Wetenschapsforum	09 februari 11 februari
Maart	Bestuursvergadering Bijeenkomst fora Bijeenkomst fora	18 maart 25 maart 26 maart
April	Communicatieforum Wetenschapsforum	20 april 29 april
Mei	Communicatieforum Bestuursvergadering Wetenschapsforum	18 mei 20 mei 20 mei
Juni	Communicatieforum Bestuursvergadering Wetenschapsforum	15 juni 24 juni 24 juni
Augustus	Communicatieforum Wetenschapsforum	17 augustus 26 augustus
September	Bestuursvergadering Communicatieforum Wetenschapsforum	16 september 21 september 30 september
Oktober	Communicatieforum Wetenschapsforum	19 oktober 28 oktober
November	Bestuursvergadering Communicatieforum Wetenschapsforum	11 november 16 november 25 november
December	Communicatieforum Wetenschapsforum	14 december 16 december

5 Begrote financiële dekking jaarplan 2010

In het Instellingsbesluit is bepaald dat het Kennisplatform jaarlijks aan de Minister van VROM ter beoordeling voorlegt zowel het jaarplan als een begroting van inkomsten en uitgaven, aangaande het daaropvolgende kalenderjaar.

Hieronder wordt op hoofdlijnen de begrote financiële dekking van het Jaarplan 2010 toegelicht.

Het samenwerkingsverband Kennisplatform EMV wordt ondersteund door een klein bureau. In 2007 is het Bureau gestart met een Algemeen Secretaris (1 fte) en een secretariële ondersteuning van 0,5 fte. Het Kennisplatformbureau is gehuisvest bij en wordt facilitair ondersteund door het RIVM te Bilthoven. Onder het begrip ondersteuning wordt mede verstaan het ter beschikking stellen van personeel ten behoeve van het bureau. Daartoe brengt het RIVM in rekening kosten voor capaciteit, huisvesting en materiële zaken.

In 2010 wordt het Kennisplatformbureau inhoudelijk ondersteund ten behoeve van de activiteiten van zowel het Wetenschapsforum als het Communicatieforum. De capaciteitsbehoefte is geschat op 0,5 voor het Communicatieforum en 0,5 fte voor het Wetenschapsforum. De toegevoegde capaciteit wordt ter beschikking gesteld door de aan het Kennisplatform deelnemende organisaties, die de daartoe gemaakte kosten vergoed krijgen door het Kennisplatform.

Ten behoeve van de activiteiten van het Kennisplatform en in het bijzonder de fora worden regelingen getroffen met zowel de aan het Kennisplatform deelnemende organisaties als de Gezondheidsraad.

5.1 De Basisregeling Deelnemers

In artikel 8, derde lid, sub 1 van het Instellingsbesluit is bepaald dat, ten behoeve van de inhoudelijke ondersteuning van het Kennisplatform, regelingen worden getroffen met de deelnemende instellingen voor beschikbaarheid, voor het beantwoorden van toonbankvragen en voor deelname aan inhoudelijke werkgroepvergaderingen (verder te noemen: de Basisregeling). Vergoedingen vinden plaats op basis van nacalculatie.

De regeling concept beoordeling publicaties

In reactie op belangwekkende publicaties op het terrein van EMV en gezondheid worden beoordelingen opgesteld door het Kennisplatform. Om in voorkomende situaties snel te kunnen reageren, worden regelingen getroffen ten behoeve van het opstellen van conceptbeoordelingen. De conceptbeoordelingen worden vervolgens besproken in de fora en vastgesteld door het bestuur. Verwacht wordt dat er 5 tot 10 beoordelingen van afzonderlijke publicaties worden uitgebracht in 2010.

In 2009 zijn regelingen getroffen met de afzonderlijke organisaties zodat in voorkomende situaties een bepaalde organisatie een conceptbeoordeling als (tussen)product aanlevert. Daarbij is rekening gehouden met het intensieve overleg tussen medewerkers van de verschillende organisaties tijdens de voorbereidingsfase. Dat geldt voor zowel de beantwoording van toonbankvragen als voor het opstellen van conceptbeoordelingen. Voor het uitvoeren van het Jaarplan 2010 hoeft de regeling niet aangepast te worden.

5.2 Activiteiten in reactie op maatschappelijke signalen

In reactie op de maatschappelijke signalen, zoals gerapporteerd door de deelnemende organisaties en de leden van de Klankbordgroep EMV, worden door het bestuur halfjaarlijks de prioritaire onderwerpen van het Kennisplatform vastgesteld.

In reactie op de prioriteitsstelling zal het Kennisplatform rond die onderwerpen zorgen voor een actueel overzicht van de beschikbare wetenschappelijke informatie door het opstellen van kennisberichten. Verwacht wordt dat in 2010 twee kennisberichten over prioritaire onderwerpen worden voorbereid: "kinderen en EMV" en "Werknemers en EMV". Rond de prioriteitsonderwerpen worden communicatieactiviteiten georganiseerd in samenwerking met de doelgroep.

In 2010 zullen ook communicatieactiviteiten worden georganiseerd rond de kennisberichten die (grotendeels) eind 2009 zijn afgerond.

Voordat concept-kennisberichten op onderwerpen worden voorbereid zal er eerst een goedkeuring plaatsvinden van een plan van aanpak met daarin opgenomen de afbakening, de benodigde middelen en de doorlooptijd.

Overigens wordt aangenomen dat indien de complexiteit van de prioritaire onderwerpen hoog is er minder Kennisberichten worden opgesteld. Waarbij er tevens een relatie is met de capaciteit die beschikbaar is voor de beoordeling van publicaties. Voor organisatiekosten van Klankbordgroep EMV, conferenties, vergaderingen en publicaties is een stelpost van 80.000 K€ opgenomen.

Ter ondersteuning van de activiteiten worden door het Kennisplatform een eenvoudige, publiek toegankelijke website en een elektronische werkomgeving onderhouden, die enerzijds de werkprocessen faciliteren en anderzijds de beschikbare kennis helpen ontsluiten. Verder is het voor het onderhoud van het kennis- en afstemmingsnetwerk belangrijk dat (internationale) bijeenkomsten kunnen worden bezocht. Hiervoor is een reisbudget van 10 K€ opgenomen.

5.3 De Gezondheidsraad

De Gezondheidsraad en het Kennisplatform hebben in 2007 werkafspraken gemaakt. Het platform kan in overeenstemming met het Instellingsbesluit Kennisplatform EMV in reactie op nieuwe informatie of maatschappelijke vragen verzoeken om duiding, advies of nadere toelichting.

De Gezondheidsraad ontvangt een vergoeding voor de kosten van de intensivering van haar activiteiten. De Gezondheidsraad legt over de besteding van het budget verantwoording af aan het Ministerie VROM.

De Gezondheidsraad heeft de kosten van de intensivering voor 2010 begroot op 95.000 €.

Tabel 5.3.1: Overzicht begrote dekking middelen 2010

	Jaarplan deel	Begrote dekking		
		2010	oorspronkelijke begroting 2009	bijgestelde begroting 2009
1	Bureau			
	- Capaciteit en Huisvesting	205.000	215.000	215.000
2	- Materiële kosten Bureau	25.000	15.000	15.000
3	Ondersteuning Wetenschapsforum	170.000	120.000	220.000
4	Ondersteuning Communicatieforum	90.000	45.000	70.000
5	Voorzitter vergoeding plus onkosten	23.000	25.000	25.000
6	Organisatiekosten klankbordgroep EMV, conferenties vergaderingen publicaties	80.000	90.000	90.000
7	Reisbudget	10.000	20.000	10.000
8	Basisregeling deelname platform activiteiten, toonbankvragen, voorbereiding berichten	461.000	580.000	608.115
9	Onderhoud Elektronische werkomgeving en website	30.000	0	0
10	Evaluatie 2010 Kennisplatform PM *	10.000	0	0
11	Gezondheidsraad	95.000	90.000	90.000
	Totaal	1.199.000	1.200.000	1.343.115

* Voor de evaluatie 2010 is een budget van 10.000 € opgenomen als stelpost. Er is gekozen voor een stelpost omdat de feitelijke kosten mede zullen afhangen van de wijze van uitvoering van de evaluatie waarover afspraken gemaakt zullen worden met het Ministerie VROM.

5.4 Realisatie

In 27 september 2007 is het jaarplan 2007-2008 vastgesteld. Daarin is de begroting voor de oprichtingsfase opgenomen: 2007 en 2008. Ten aanzien van de ingediende bijgestelde begroting 2009 ligt de verwachte realisatie over 2009 rond de {100} %. Echter ten opzichte van het meerjarenbudget 2006-2009, belooft de realisatie voor de periode vanaf de oprichting tot november 2009 circa 82 %. Dit is inclusief reserveringen die in eerdere jaren zijn gemaakt op lopende activiteiten. De onderuitputting, circa 560 K€ is vooral veroorzaakt door het later dan beoogd starten van het Kennisplatform.

5.5 Financiële bijdrage VROM

VROM heeft aangegeven tot 31 december 2010 jaarlijks 1,2 M€ te reserveren voor de activiteiten van het Kennisplatform EMV. Gebaseerd op de bovenstaande begroting wordt verwacht dat de Kennisplatformactiviteiten zoals beschreven in het Jaarplan 2010 in essentie binnen de gereserveerde financiële ruimte kunnen worden uitgevoerd.